

ΕΙΣΗΓΗΣΙΣ
~~ΕΠΙ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΕΩΣ~~ ΕΠΙ ΤΟΥ Γ. ΘΕΜΑΤΟΣ.

Υπό κ. Α. Μιχαήλ πρώην Υπουργού, αντιπροέδρου
 τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιτροπῆς Εὐρωπαϊκῆς Κινήσεως

Εἶναι φύσει αἰδύνατον, εἰς τὰ στενά κατ' ἀνάγκην χρονικά πλαίσια τῆς παρουσίας εἰσηγήσεως, νά χαράξωμεν πλήρη εἰκόνα τῆς σημερινῆς διεθνoῦς καταστάσεως καί συγχρόνως νά ἐκφράσωμεν γνώμας καί ἀπόψεις ἐπὶ τῶν προϋποθέσεων διαίτην ἐνοποίησης τῆς Εὐρώπης. Ὡς πρὸς τὴν γενικὴν λοιπὸν ἐξέλιξιν τῶν παγκοσμίων πραγμάτων, θά περιορισθῶμεν νά ἐκδηλώσωμεν ὠρισμένας πεποιθήσεις μας. Πρῶτον, ὅτι πᾶσα γενικὴ ἢ καί σοβαρά τοπικὴ πολεμικὴ ἀνάφλεξις φαίνεται ἀνά τὸν κόσμον ὅλον ἀποκλειομένη, ἐκ τοῦ προφανoῦς λόγου ὅτι θά μετεφράζετο εἰς οἰκουμενικὴν καί ἀπερίγραπτον καταστροφὴν, τῆς ὁποίας οὐδεὶς, ἔστω καί ὁ πλέον ἑξαλλος ἐγκέφαλος, θά ἐδέχετο νά ἀναλάβῃ τὴν εὐθύνην. Ἄλλ' ὅτι, δεύτερον, καί ἡ συμφωνία τῶν ἀντιδικούντων κόσμων εἶναι δυσχερεστάτη καί θά ἀπαιτήσῃ μακρὸν χρονικὸν διάστημα διαί νά ὠριμάσῃ καί διαί νά πραγματοποιηθῇ. Καί τέλος, ὅτι τὰ συγκεκριμένα προβλήματα τοῦ Βερολίνου καί τοῦ ἀποπλισμοῦ, εἶναι τό μὲν πρῶτον, συνάρτημα τοῦ γενικωτέρου θέματος τῆς ἐνοποίησης τῆς Γερμανίας, τῆς ὁποίας ἡ σημερινὴ ἀκόμη διχοτόμησις εἶναι ἡ ζωντανὴ ἔκφρασις τοῦ διεθνoῦς φυχροῦ πολέμου καί δέν θά λήξῃ παρά ὅταν ἐκπαιρῶθεν ἀποφασισθῇ ὁ τερματισμός τοῦ ἀπὸ 17ετίας γενικοῦ διχασμοῦ τοῦ κόσμου, - τό δέ δεύτερον, τό μέγα πρόβλημα τοῦ ἀποπλισμοῦ, εἶναι θέμα παραλλήλου μειώσεως τῶν ἐξοπλισμῶν ἀλλὰ καί ταυτοχρόνου ἀσκήσεως τοῦ συναφοῦς ἐλέγχου.

Καί τῷ ὅντι ὅπως αὐτὰ δεδομένα, εἰάν ἀποτολμήσωμεν ὡς τοιαῦτα νά τὰ χαρακτηρίσωμεν, μᾶς δίδουν καί τὴν εὐχερῆ ἀνεοῖν καί τὴν

έπηξημένην υποχρέωσιν νά ασχοληθώμεν, όσον τό δυνατόν πλέον έποι-
κοδομητικώς, μέ τό σημερινόν αίτημα τών έλευθέρων λαών υπέρ της
ένοποιήσεως της Ευρώπης. Θά έπιτραπή δέ είς τόν έχοντα τήν τιμήν
νά οās όμιλή αυτήν τήν στιγμήν, νά τονίση, όμιλών προσωπικώς, ότι
ιδίως είς αυτόν τό αίτημα τοϋτο είναι κατ'έξοχήν προσφιλές, διό-
τι υπήρξε από τών πρώτων καιρών της μεταπολεμικής έποχής, ό έν
Έλλάδι πρωτοπόρος της πανευρωπαϊκής κινήσεως, είς τήν όποίαν
βαθύτατα έκίστευσε καί έν τη όποίā είχε τό εξαιρετικόν προνόμιον
νά έκπροσωπήσῃ τήν χώραν του κατ'άς προκαταρκτικής έν Έλβετία
συνεννοήσεις τοϋ 1947, είς τήν χάγην τῆ 1948 καί είς τό Στρασβοϋρ-
γον μετέπειτα μέχρι τοϋ 1954. Ή πρωτοβουλία μέλιστα έκείνη δέν
έσπερειτο ποιάς τινος αξίας, όταν ληφθή υπ'όψιν ότι, τουλάχιστον
παρ'ήμιν, έπικράτει τότε γενικός σκοπτικισμός ώς πρός τήν δυνατό-
τητα πραγματοποίησης της ένώσεως της έλευθέρας Ευρώπης.

Όποίαν καταπληκτικήν διαδρομήν έσημείωσε έν τούτοις έκτοτε
ή κατ'αυτήν έποχήν έκείνην ώς παράτολμος θεωρουμένη Ευρωπαϊκή Με-
γάλη Ίδέα. Έντός μιās δεκαπενταετίας, τό θμειρον έπηρε σάρκας
καί όσού, μετουσιώθη είς μίαν άρχήν ρεαλιστικωτάτης πραγματικό-
τητος, σήμεραν δόμόνον ώς πρός τήν σαρῃ μορφήν τοϋ νέου Ευρωπαϊ-
κοϋ πολιτικοϋ σχήματος που, θά δοθῇ είς τήν Ευρωπαϊκήν Ένωσιν
υφίστανται πλέον διαφωνίαι καί συζητήσεις. Θά μοϋ έπιτραπή έπο-
μένως, από τοϋ βήματος τούτου, νά διερμηνεύσω τήν πανελλήνιον
άναγνώρισιν τοϋ τεραστίου έργου τό όποιον κατεβλήθη, κατ'ά 15
αυτά έτη καί νά εξάρω τούς είς αυτό συμβαλόντας έπιφανείς Ευρω-
παίους της έποχής μας, τόν Ούίλστον Τσώρτσιλλ, τόν Ρομπέρ Σουμάν
καί τόν JEAN MONNET, τόν PAUL HENRI SPAAK καί τόν Κόμητα Εφόρτσα,
τόν μαγκελλάριον Άντενδούερ, καί τόν κ. Μίκ Μίλλαν, ώς καί τούς
δύο σχεδόν όμωνύμους Γάλλους κ.κ. EDGAR καί MAURICE FAURE, αλλά
καί τόν άκαταπόνητον έλεύθερον σκοπευτήν COUDENHOVE Καλζέργην,

ο όποιος θλόκληρον τήν ζωήν του αφιέρωσε, ως γνωστόν, εις τό ίδεώ-
δες της Εύρωπαϊκής Ένώσεως.

Καί έρωτῆται: Πού έφθάσαμεν σήμερον; Ποτα είναι τά μέχρι
τώρα επιτεύγματα; Ποτα είναι αί απομένουσαι δυσκολίαι; Ποτα
ελπίδες δικαιολογούνται ως πρός τό προσεχές μέλλον; Καί τέλος -
διά νά εύρισκώμεθα μέσα εις τό ακριβές πλαίσιον πού μᾶς υπεδείχθη
διά τήν παροῦσαν εισηγήσιν - πώς συνάπτεται ή Εύρωπαϊκή προσπά-
θεια μέ τήν ὅλην διεθνή κατάστασιν, οἷα κυμαίνεται σήμερον ἐπάνω
εις τήν αμπαύδα καί τήν παλίρροϊαν τῆς παγκοσμίου ρευσιτότητος
καί τῶν συχνά συγκρουομένων ιδεολογικῶν ρευμάτων τῶν ἀνθρωπίνων
ἐξελίξεων;

" "

Τῷ 1954 ή ὅλη Εύρωπαϊκή ὑπόθεσις ὑπέστη μίαν βαρυτάτην
κρίσιν καί μίαν βαρυτάτην ἀσθένειαν. Εἰς τό Στρασβοῦργον καί
μεταξύ δυτικῶν τινῶν πρωτευουσῶν εἶχεν ἀρχίσῃ σχηματιζομένη ή
ἀποκληθεῖσα "Μικρά Εὐρώπη", γύρω ἀπό τήν προσπάθειαν συνάψεως,
μόνον μεταξύ τῶν 6 δυτικῶν χωρῶν τῆς Ἑπειρωτικῆς Εὐρώπης, ὡρι-
ομένων Εὐδαικῶν Κοινοπραξιῶν, τῆς τοῦ Ξέλουρος καί "Λυθρακος, τῆς
τοῦ Εὐρατόμ, τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος. Καί μέ τήν
δρμήν τοῦ ὑπερμέτρου ζήλου πού δείχνουν πάντοτε οἱ τολμηροί σκα-
πανεῖς, οἱ οἰκοδόμοι τῆς Μικρᾶς Εὐρώπης προήλθον κατόπιν μακρῶν
διαπραγματεύσεων, εἰς τήν σύναψιν καί ἐνός τετάρτου Σχεδίου Κοι-
νοπραξίας, τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἀμύνης, ὑπαγομένου εἰς ὑπερεθνικήν
ἐξουσίαν. Τό σχέδιον ὅμως ἀπερρίφθη τῷ 1954 ἀπό τήν Γαλλικήν
Ἐθνικήν Συνέλευσιν. Σῶλος δέ τότε τεράσιος ἐδημιουργήθη ἀνά
τόν κόσμον ὅλον. Καί ή Εὐρωπαϊκή ἰδέα ἐφάνη πρός στιγμὴν ναυα-
γοῦσα εἰς τόν πρῶτον σοβαρόν της πλοῦν. Ἐντυχῶς ὅμως, μετὰ τινάς
ἀμφιταλαντεύσεις, ἐπηκολούθησε τήν 1ην Ἰουνίου 1955 ἐν Μεσσηνῇ
τῆς Ἰταλίας ή RELANCE EUROPEENNE, (ή Νέα Εὐρωπαϊκή ἐξόρμησις).

Οί Ευρωπαίοι σκαπανείς ανέλαβον ρεαλιστικώτατα τό Έργον των. Καί καρπός τής νέας αὐτῆς καί αγωνιώδους ἐργασίας ὑπῆρξεν ἡ πανηγυρική ὑπογραφή ἐν Ρώμῃ τήν 25 Μαρτίου 1957 τῆς Συνθήκης Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος, τῆς γνωστοτέρας ὑπὸ τήν ἐπωνυμίαν τῆς Κοινῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἀγορᾶς.

Τό κατόρθωμα ἦτο μέγα. Καί ἔτι μεγαλύτερα ὑπῆρξε, κατὰ τὰ ἔκτοτε διαρρεφόμενα πέντε ἔτη, ἡ ἐν τοῖς πράγμασι διαπιστωθεῖσα καί ὑπὲρ πᾶσαν μάλιστα προσδοκίαν σημειωθείσα ἀπόδοσις τῆς Οἰκονομικῆς αὐτῆς Κοινοπραξίας τῶν 6. Καί εἰς ταύτην, ὡς γνωστόν, κινούμεναι τόσον ἐξ οἰκονομικῶν λόγων ὅσον καί ἐκ πολιτικῶν ἡ Κυβέρνησις καί ἡ Βουλὴ μας - ἐθεώρησαν σκόπιμον νά συνδεθῇ τήν 9 Ἰουλίου 1961 ἡ Ἑλλάς μέ τήν πλήρη συμπαράστασιν τῆς Ἑνώσεως τοῦ Κέντρου. Καί τήν μέν οἰκονομικήν πλευράν τῆς σπουδαίας αὐτῆς Κοινοπραξίας ἐθαλοῖσσε πρό ὀλίγου ἀπό τοῦ βήματος τούτου ὁ ἀγαπητός φίλος κ. Ἰω. Ζίγδης, ὥστε δέν πρόκειται νά ἐπανεέλθω ἐπὶ τοῦ θέματος. Ἀλλά ἡ ἐπιτυχία τῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος ὡδήγησε τάς ἐξ Ἀυτικῆς Κυβερνήσεις καί εἰς τήν κατ' ἀρχήν ἀποδοχήν τῆς ἰδεᾶς νά στεγασθῇ ἡ ὅλη λειτουργία τόσων τῆς Κοινῆς ἀγορᾶς ὅσον καί τῶν ἄλλων δύο Οἰκονομικῶν Κοινοπραξιῶν, ὑπὸ πολιτικήν τινα ἐξουσίαν. Ἐπὶ τοῦ δυσχερεστάτου δέ τούτου προβλήματος, συνεχίζονται ἀπό καιροῦ ἐργασίαι διαπραγματεύσεις, μὴ ἀπολήξασαι ἀκόμη. Καί νομίζω ὅτι θά ἐκόμιζα γλαῦκα εἰς Ἀθήνας σημειώσεων ὅτι καί ἡ Ἑλληνική Κυβέρνησις μετὰ πολλῆς ἐκανοποιήσεως θά ἔβλεπε καί τήν χώραν μας συμμετέχουσαν, μέσῳ τῆς Πολιτικῆς ὡς ἄνω ἐξουσίας, καί εἰς τήν Πολιτικήν Ἑνωσιν τῆς Ἀυτικῆς Εὐρώπης. Ἀκόμη ἐσχάτως εἰς Βρυξελλας ὁ κ. Ὑπουργός τῶν Ἐξωτερικῶν ἐδήλωσεν ὅτι καί ἡ Ἑλλάς ἐξετάζει τήν περίπτωσιν αἰτήσεως διὰ τήν συμμετοχήν της ὅχι μόνον εἰς τό Εὐρατόμ καί τήν Εὐρωπαϊκὴν Κοινοπραξίαν Ἀνθρακος καί Χάλυβος, ἀλλά, ἐν εὐθέτῳ χρόνῳ, καί εἰς τήν προτεινομένην Εὐρωπαϊκὴν Πολιτικήν Ἑνωσιν.

Αί διαπιστωθείσαι δυσχέρειαι ως προς τήν πολιτικήν ταύτην συνεννόησιν ἔστω καί μόνον τῶν 6, εἶναι νομίζω τεσσάρων εἰδῶν :

Ἐπάρχει ἐν πρώτοις ἡ ἀμφιταλάντευσις ὡς πρὸς τό εἶναι ἡ ἐγκαθιδρυ-
σομένη αὐτῇ πολιτικῇ ἐξουσία θά ἔχη ὑπερεθνικήν τινα δικαιοδοσίαν
ἢ θά ἐκφράζη τήν συνεργασίαν κυριάρχων κρατῶν, ἐγκαθιστώσα, ἀντί
δημοσπονδιακῆς τινος ἐξουσίας, ἀπλῶς τήν ὑπὸ τῶν Προέδρων κ. ντέ
γκωλ ἀποκληθεῖσαν "Εὐρώπην τῶν Πατρίδων". Ἐπάρχει ἐξ ἄλλου ἡ
δυσχέρεια ἐκ τῆς ἀνάγκης εὐθυγραμμίσεως τῆς Πολιτικῆς Κοινότητος καί
μέ τὰς τρεῖς ἤδη λειτουργούσας οἰκονομικῆς Κοινοπραξίας, αἱ ὁποῖαι,
διὰ τὰ στεγασθῶν πολιτικῶς, δέον ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ παραμείνουν σε-
βασταί οἱ αἰρηθῶς λειτουργοῦν, ἀφ' ἑτέρου δέ, καί κατὰ λογικὴν
συνάρτησιν, νὰ παρασύρουν καί τήν πολιτικὴν ἐξουσίαν εἰς ποῖδν
τινα ὑπερεθνικήν δικαιοδοσίαν. Ἐπάρχει ὁμως καί ἡ παράπλευρος
ἐμπλοκή, ἐκ τοῦ ὅτι ἡ Μεγάλη Βρετανία καί τινες ἄλλαι Εὐρωπαϊκαί
δυνάμεις, μολοντί ἐξεδήλωσαν ἐπίσημως τήν πρόθεσιν των εἰσοδοχῆς
εἰς τήν Κοινήν Ἀγοράν μέ βάσιν τὰς συμφωνίας τῆς Ρώμης ἢ τουλάχιστον
στενῆς μετ' αὐτῆς συνδέσεως, ἀλλὰ δέν εἶναι διατεθειμέναι
νὰ ὑποταχθῶν εἰς πολιτικὴν ἐξουσίαν περιορίζουσαν τὰ κυριαρχικά
των δικαιώματα. Ἀνακύπτει δέ τέλος καί ἡ δυσκολία συνδυασμοῦ τῆς
ὑπὸ μελέτην Πολιτικῆς Ἐνώσεως τῆς Εὐρώπης, μέ τό Βορειοατλαντι-
κόν Σύμφωνον, τό ΝΑΤΟ, εἰς τό ὅποτον εἶναι ἐντεταγμένοι τόσον αἱ
ἑξ Ἀστικαί Δυνάμεις, ὅσον καί ἡ Μ. Βρετανία, ὅσον ἄλλωστε καί ἡ
Ἑλλάς, εἰς τό ὅποτον ὁμως προεξάρχοντα ρόλον διαδραματίζουσιν καί
δυό ἐξ Εὐρωπαϊκαί Δυνάμεις αἱ Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι καί ὁ Καναδῆς.
Ποίας ὑφῆς σύνδεσμος θά εἶναι λοιπόν δυνατόν νὰ ἐφευρεθῇ ὥστε εἰς
Πολιτικὸς Ὄργανισμός καθαρῶς Εὐρωπαϊκός, νὰ συνεργασθῇ μέ τήν
κατ' ἐξοχήν διηπειρωτικὴν Ἀτλαντικὴν Κοινότητα; Ἡ δυσχέρεια
εἶναι οὐσιώδης, διότι συμπλέκονται σπουδαῖα οἰκονομικά συμφέροντα,
διότι θά ἐτίθετο ὑπὸ αὐχλήτῃν ἡ βασικὴ μέχρι τοῦδε τοποθέτησις
τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως, ἐναντι τῆς πολιτικῆς καί δυναμικῆς ἀκόμῃ

ἀντιθέσεως τῶν δύο κατὰ κύριον λόγον στρατιωτικῶν συνασπισμῶν, τοῦ ΝΑΤΟ καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ "μπλόκ" καὶ διότι τὸ κέντρον τοῦ βάρους τῆς ὅλης Εὐρωπαϊκῆς προσπάθειάς θά ὑπῆρχε περίπτωσις θὰ μετατεθεῖ ἔξω τοῦ σημερινοῦ ἀποκλειστικοῦ ἐλέγχου τῶν Εὐρωπαϊκῶν λατῶν.

" "

Ἡ ἄρσις ὅλων τῶν ὡς ἄνω δυσχερειῶν δέν εἶναι εὐκολος, ἀλλά, κατὰ τὴν γνώμην μας, δέν εἶναι καὶ ἀδύνατος. Οἱ Δυτικοὶ Εὐρωπαῖοι ἤπεδειξαν κατὰ τοὺς τελευταίους καιροὺς ὅτι εἶναι ἐπινοητικώτατοι εἰς τὴν ἐξεύρεσιν σχημάτων ποὺ συμβιβάζουν τὰς ἐκ πρώτης ὀφews πλέον ἀσυμβιβάστους ἀπόψεις. Ἡκούσατε ἄλλωστε πρὸ ὀλίγου ὠρισμένας σκέψεις περιεχομένας εἰς τὴν εἰσήγησιν τοῦ φίλου Καθηγητοῦ κ. Καλογεροπούλου Στρατῆ, αἵτινες προσφέρουν βάσιν ἀνζητήσεως διὰ συμβιβασμοῦ τινὰς καὶ μίσης ἁύσει. Τέλος, τὸ κείμενον ἤδη τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Οἰκονομικῆς Κοινοπραξίας ἐνέχει μίαν ἀξιοθαύμαστον ἐλαστικότητα, ἐφ' ὅσον δέ τὸ κείμενον τοῦτο, - εἰς τοῦ ὁποῦ τὴν ἀπαρασάλευτον διατήρησιν καὶ δικαίως ἐμμένουν οἱ ἔξ, - πρόκειται νὰ ἀποτελέσῃ καὶ τὸ ἀπαραίτητον περίγραμμα πύσης πολιτικῆς εἰς ὅφως προεκτάσεως τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἔνωσεως, μέσα εἰς τὸ κείμενον τοῦτο θά ἀναζητηθοῦν ἀσφαλῶς καὶ αἱ ἐνδεκδιγμέναι δυνατότητες πολιτικῶν λύσεων. Σημειωτέον, ἅφ' ἑτέρου, ὅτι αἱ ἠνωμένα Πολιτεῖαι φαίνονται ἐκδηλοῦσαι ἐξ ἴσου ἔντονον τὴν προσήλωσίν των εἰς τὸ ΝΑΤΟ, ὅσον σχεδόν καὶ τὴν στοργὴν των πρὸς τὴν Εὐρωπαϊκὴν ἔνωσιν. Τίποτε λοιπὸν δέν μᾶς φαίνεται νὰ ἀποκλείῃ τὴν μελλοντικὴν ἐπὶ ἴσοις ὅροις καὶ ὑπὸ εἰδικῆς συνθήκας σύμπραξιν τῶν δύο τούτων ὀργανισμῶν - ποὺ θά παρέμεναν παράλληλοι, συνεταιρισμένοι, ἀλλ' ἀνεξάρτητοι, - ὅποτε θά διευκολυνθῇ καὶ τῆς Μ. Βρεττανίας ἡ τοποθέτησις.

Δυσχερεστέρα θά εἶναι πιθανώτατα ἡ ἐπίλυσις τοῦ προβλήματος

τοῦ σεβασμοῦ ἢ τοῦ περιορισμοῦ τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων τῶν
Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν, εἰς τοὺς κόλπους τῆς Πολιτικῆς των ἑνώσεως.
Ἡ δυσχέρεια δὲ αὕτη ὀφείλεται εἰς μίαν ἰδεολογικὴν διαφωνίαν
μεταξὺ ὀρισμένων φεδεραλιστικῶν τάσεων καὶ ἄλλων ρεαλιστικωτέρων
κρίσεων, ἰδίᾳ δὲ τῶν Κυβερνήσεων Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας, ὡς πρὸς
τὴν ὠριμότητα τῆς ἀπὸ τοῦδε προελάσεως πρὸς τὴν συγκρότησιν μιᾶς
ὄντως ἑνιαίας Εὐρώπης, ὑπὸ ἓν ἀδιαίρετον Κοινοβούλιον, ἐκλεγόμε-
νον μάλιστα ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῶν λαῶν. Πράγματι δέ, τουλάχιστον
κατὰ τὴν προσωπικὴν μου γνώμην, εἶναι βέβαιον ὅτι θά ἦτο προτι-
μωτέρα ἀντὶ τῆς αἰμοῦς αὐτῆς συγχωρεύσεως ἡ σταδιακὴ ὀργάνωσις
τῆς πολιτικῆς Εὐρώπης, - "ἡ προοδευτικὴ Εὐρώπη" - ὡς τὴν ὠνόμασε
προσφάτως ὁ Γάλλος δημοσιολόγος ὁ κ. GEORGES BLGOZY εἰς τὸ ἀξιό-
λογον ἔργον του " Ἡ Εὐρώπη τῶν Εὐρωπαίων", - τοσοῦτω μᾶλλον καθ'
ὅσον ἡ τολμηρὰ ἐπιδίωξις μεγάλων ἀλλαγῶν κινδυνεύει, ὡς καὶ τῇ
1954, μὲ τὸ σχέδιον τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινοπραξίας τῆς Ἀμύνης, νά
προσκηρῶσθαι εἰς ἀποδέχτους, ἀπότομους καὶ ἀποφασιστικὰς ἀντιθέ-
σεις, μὲ ἀποτέλεσμα ὅπως ἀντίστροφον τοῦ προσδοκωμένου, δηλαδὴ
τὴν ὀπισθοχώρησιν ἀντὶ τῆς προωθήσεως τῆς ὅλης Εὐρωπαϊκῆς ὑποθέ-
σεως.

Διότι οἱ λαοὶ καὶ τὰ Κοινοβούλια παραμένουν ἀκόμη ζηλό-
τυποι τῆς αὐτοτελείας των, τῆς κυριαρχικῆς των ἀνεξαρτησίας, τῆς
ἐθνικῆς των φιλοτιμίας. Καὶ εἰς εἶναι σχετικῶς εὐκόλος ἡ ἐπὶ
ἐνός τεχνικοῦ ἢ καὶ οἰκονομικοῦ ζητήματος ὑπὸ τινος Κράτους υἱο-
θέτησις μιᾶς λύσεως διεθνῶς ἐπιβληθείσης ἐν ὀνόματι πλειοψηφίας
διαμορφωθείσης ἀπὸ ἐξένους ἐμπειρογνώμονας, ἀκόμη δὲ καὶ αὐριον
(1) τὰ ζητήματα τηλεπικοινωνιῶν, συγκοινωνιῶν καὶ κοινοχρήστων δημο-
σίων ἔργων, - εἶναι ὅμως τουναντίον ἀδιανόητος ἡ ἐπιβολή, κατ' ἀνά-
λογον διαδικασίαν, μιᾶς ἀποφάσεως πολιτικῆς, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν
συνήνεσε ὁ ἐθνικὸς ἐκπρόσωπος τοῦ ἐν λόγῳ Κράτους. Διότι εἰς

τάς πολιτικές, ὡς καί τάς κοινωνικές καί στρατιωτικές ἄλλωστε ἀποφάσεις, δέν πρυτανεύουν συνήθως τά μαθηματικά κριτήρια τά ὁποῖα εἰς τάς ἄλλας λύσεις συγκροτοῦνται ἀπό τήν δύναμιν τῶν ἀριθμῶν καί ἀπό τήν ἀδιαμφισβήτητον ἰσχύν τῶν τεχνικῶν ἐπιχειρημάτων. Τουναντίον μάλιστα ἡ πολιτική συνεννόησις, ὡς ἄλλωστε ἔχει λεχθῆ ὑπό τοῦ Πάπ βαλερύ, δέν συντελεῖται παρά ἐπὶ τῆς συμπτώσεως τῶν ἐκατέρωθεν ὑστεροβουλίων, καί ἡ ἐπιτυχία μιᾶς τοιαύτης συνεννοήσεως δέν ἔμπορεῖ νά ἐλέγχεται καί νά κρίνεται παρά ὑπό μιᾶς κυβερνήσεως κυριαρχικῶς ἀποφαινομένης. Πέραν αὐτῆς τῆς ἀντιλήψεως, μόνον ὁ βαθμιαῖος ροῦς τῆς ζωῆς, καί ἡ σταδιακή προώθησις τῶν λύσεων ἀναλόγως τῶν ἐκαστοτε παρουσιαζομένων ἀναγκῶν, ἡμποροῦν νά ἀναπτύξουν τήν ἐνωτικὴν προσπάθειαν τῆς Εὐρώπης πρὸς τό μελλοντικόν ὁμοσπονδιακόν ἰδεῶδες.

Εἰς τό αὐτό, τέλος, συμπέρασμα μᾶς δόγηετ' ἐπίσης καί ἡ σπείρα τῆς σημερινῆς γενικῆς διεθνούς καταστάσεως, ἐν τῇ μέσῳ τῆς ὁποίας, ἀδιαφοροῦσα διὰ τήν εὐπάθειαν καί εὐπισθοσίαν τοῦ παγκοσμίου κλίματος, θά ἐξεργηγνύετο ὡς βόμβα ἡ ἀπό τοῦδε συγκρότησις μιᾶς Εὐρωπαϊκῆς Ὁμοσπονδίας. Ἐνα γεγονός τόσον ἐπαναστατικόν, θά ἐδημιούργει σύγχυσιν καί θά ἔδιδε λαβρὴν εἰς ἐπικινδύνους παρεξηγήσεις. Πολλοὶ Εὐρωπαῖοι θά ἡρμήνευαν μίαν παρομοίαν ἀπόφασιν, ὡς ὑποδηλοῦσαν χωρισμόν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἀπὸ τήν Βόρειον Ἀμερικὴν. Οἱ Ἀνατολικοὶ μας εἰς ἄλλου ἀντίδικοι, ἀκόμη καί οἱ γείτονές μας Γιουγκοσλάβοι, θά τήν ἐβαρυστολόγουν ὡς μίαν πρόκλησιν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἐναντίον των. Καί γνωρίζω μὲν ὅτι ἀμφότεραι αἱ παρερμηνεῖαι αὐταὶ θά ἦσαν ἐκ θεμελίων ἐσφαλμέναι. Ἀλλὰ δέν βλέπω τόν λόγον διὰ τόν ὁποῖον, ὑπ' αὐτάς τάς συνθήκας, θά ἐφαίνόμεθα καί βιάζοντες τοὺς ἑαυτοὺς μας καί ἐκβιάζοντες μίαν λύσιν προωρισμένην νά δογηθῇ εἰς μίαν ἐντελῶς περιττήν τρικυμίαν.

Καί τώρα, ὡς ἔλθωμεν εἰς τήν Ἑλλάδα καί εἰς τό ἐθνικόν μας συμφέρον ἔναντι τῆς τοιαύτης ἐξελίξεως τῶν ἐνωτικῶν ἀντιλήψεων καί τάσεων τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης.

Πλήρως κατανοοῦμεν ἐν πρώτοις τήν ἔλξιν τήν ὁποῖαν καί ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ἐπιπέδου ἡ Δυτική Εὐρώπη ἀσκεῖ ἐπὶ τῆς ψυχολογίας μας καί ἐπὶ τῆς πολιτικῆς μας. Εἰς τόν Δυτικόν κόσμον καί τήν δημοκρατικὴν ἰδεολογίαν, τήν ὁποῖαν αὐτός ὁ κόσμος ἐκπροσωπεῖ, ἡ Ἑλλάς ἀνεζήτησε καί ἀνεῦρε ἀπὸ 140 ἐτῶν τήν ἀρρωγὴν, τήν συμμάχίαν καί τήν ἔμπνευσιν ἄνευ τῶν ὁποίων καί ὁ Ἅγιος τοῦ 1821 καί αἱ ἐπακολουθήσασαι ἀπελευθερωτικαὶ μας ἐξορμήσεις θὰ εἶχαν συναντήσῃ ἀνυπερβλήτους ἴσως δυσκολίας. Ὡς συντελεστικὴ ἐπίσης τῆς νέας ἐκπολιτιστικῆς προσπάθειάς τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ Ἑλλάς εἶναι φυσικόν καί αὐτονόητον, καί πάλιν μέ τούς Δυτικοὺς Εὐρωπαίους νὰ θέλῃ νὰ συνεργασθῇ κατ' ἀπόλυτον προτίμησιν. Καί ἐφ' ὅσον σήμερον τό ΝΑΤΟ καλύπτει ὡς Συμμαχία τὰς ἀνάγκας καί τὰς ἐπιταγὰς τῆς γενικῆς ἀσφαλείας τῶν συνόρων μας, ἀλλ' εἶναι ἐξ ἴσου βέβαιον ὅτι θὰ ἦτο ἀπαράδεκτος ἡ συγκρότησις μιᾶς πολιτικῆς ἐνώσεως τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἐρήμην τῆς Ἑλλάδος. Τόσῳ μᾶλλον καθ' ὅσον ἡ πολιτικὴ πεῖρα εἶναι μακραιὼν εἰς τόν τόπον μας καί θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποβῇ χρησιμωτάτη εἰς τούς πολιτικοὺς αἰκοδόμους τῆς νέας Εὐρώπης.

Ἐν ὀνόματι ὁ αὐτῆς τῆς μακρᾶς παραδόσεως, θὰ ἦτο ἴσως σκόπιμον νὰ συστήσῃ ἡ Ἑλλάς εἰς τούς φίλους της καί αὐριανούς πιθανοὺς συνεταίρους μας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, τήν φρόνησιν ἐκείνην τῆς ὁποίας πρὸ ὀλίγου ἐτονίσαμεν τήν ἀνάγκην. Αἱ ἀρχαῖαι Συμπολιτεῖαι δὲν συνεχύνευσαν ποτέ τὰ μέλη των εἰς ἓν καί μόνον Κράτος, ὁσάκις δέ τό κατ' ἰδίαν συμφέρον ἐφαίνετο νὰ συνιστᾷ τήν διάσπασιν, οὐδεμία φήφος, θεία ἢ ἀνθρωπίνη, ἴσχυε διὰ νὰ διατηρήσῃ τό διαμορφωθέν σχῆμα. Ζῶντες δέ καί συζητοῦντες τῷ 1962, μετὰ Χριστόν βεβαίως, ἀλλὰ καί ἐντός μιᾶς ἀτμοσφαίρας ἐν τῇ ὁποίᾳ τό σῆληρόν

συμφέρον συχνά έκτοπίζει το Χριστιανικό πνεύμα, πιστεύω ότι δεν δικαιούμεθα, ως μικρόν καί κάπως απόμακρον Κράτος εν σχέσει πρός τά κέντρα της Ευρωπαϊκής Ήνωτικής κινήσεως, να εγκαταλείψωμεν εν λευκῷ εἰς τὰς χεῖρας μιᾶς πλειοψηφίας τῶν συνεταίρων μας τὰ βασικώτερα ἐθνικά μας συμφέροντα. Διότι μή λησμονώμεν ὅτι μέσα εἰς μίαν Κοινοπραξίαν ἐνώνουσαν 170, ἢ 180 ἑκατομμύρια Εὐρωπαίων τὰ ἰδικά μας 8 1/2 ἑκατομμύρια θά ἐξεπροσώπουν μόλις τό 1/20όν τοῦ συνόλου καί θά ἦτο ἐξόχως ριψοκίνδυνον βάσει ἐνός δημοσπονδιακοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου, ὅστις θά μᾶς ἐπέβαλλε νά συμμορφώμεθα εἰς τήν πλειοψηφίαν τῶν ἄλλων, νά εὐρεθώμεν πρό τοῦ διλήμματος ἢ νά ὑποταχθώμεν ἢ νά ἀποχωρήσωμεν. NOUS S'IMMETTRE OU NOUS D'IMMETTRE, ὡς ἐλέχθη εἰς ἄλλην περίπτωσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Καί διότι, μή λησμονώμεν καί τό ἄλλο: ὅτι αἱ Δυνάμεις τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἔχουν μεταξύ των μίαν γεωγραφικήν συνοχήν, μίαν περίπου ὁμοιομορφίαν ἐξελιζέσθαι καί μίαν ἤδη καθιερωθεῖσαν σχετικήν εὐχέρειαν συνεννοήσεως, ἔξω τῶν ὁποίων εἶναι τοποθετημένη ἐξ ἀντικειμενικῶν λόγων ἡ Ἑλλάς.

Ἐπειτα, τό ὅλον αὐτό πολιτικόν θέμα τῆς Ευρωπαϊκῆς Ὁμοσπονδίας, εἰς μέν τήν Δυτικήν Εὐρώπην ἔχει ἀπό ἐτῶν ἀρχίσει καί ἐξακολουθεῖ ἐν τούτοις ἀκόμη νά συζητεῖται ὑπό μιᾶς δημοσίας γνώμης ἡ ὁποία σιγά σιγά προσοικειοῦται καί ὠριμάζει καί ἡ ὁποία ἐν τούτοις οὔτε καί ἐκεῖ δέν ἔχει καταλήξῃ, ὡς εἶδομεν, εἰς ὁμοφωνίαν. Ἐνῶ ἀντιθέτως παρ' ἡμῖν, ἡ σημερινή θέσις τοῦ ζητήματος θά εἶχε κάτι τό ἀπότομον, τό ἄωρον, συνεπῶς καί τό βεβιασμένον καί θά ἀνεξωγόνει ἴσως καί ὠριμένας ἱστορικές ἀφορμὰς δυσπιστίας καί πικρίας αἵτινες ἐσημειώθησαν κατὰ τό παρελθόν εἰς τήν χώραν μας, ἔναντι Εὐρωπαϊκῶν τινων κύκλων. Καί ναί μέν ἀνάλογα αἰσθήματα ἴσως νά παραμένουν ἐπίσης κατασταλαγμένα καί εἰς τὰς ψυχάς τῶν Δυτικῶν Εὐρωπαίων, ὡς πρός τὰς μεταξύ των σχέσεις. Ἄλλ' ἀκρι-

βώς εις τὰς τοιαύτας ἐπιβιώσεις ἴσως νά ὀφείλεται καί ἡ ἐκεῖ, ἰδίως ἐν Γαλλίᾳ, εἰς ἔκτασιν ἐξικνουμένην ἀπὸ τοῦ Προέδρου ντὲ Γκωλ μέχρι καί τοῦ κ. Μαντέζ θράνης, ὀγκώδης ἀντίθεσις πρὸς τὴν Ὁμοσπονδιακὴν λύσιν, μολονότι ἐκεῖ καί τὸ συμφέρον τῆς στενῆς ἐνώσεως εἶναι κατὰδηλον καί ὁ πειραματισμός τῆς γονίμου συνερ-
γασίας ἔχει ἀρχίσῃ ἀπὸ πενταετίας καί πλέον. Αὐτός οὗτος ὁ πατήρ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοπραξιῶν κ. ROB. SCHUMAN, ἔλεγε τὴν 9ην Μαΐου 1960 ἐπὶ τῇ δεκαετηρίδι τῆς πρώτης Εὐρωπαϊκῆς κοινοτικῆς ἐξορμή-
σεως του : " Εἴμεθα πολιτικοὶ ἄνδρες, ὑποχρεωμένοι νά λαμβάνωμεν ὑπ' ὄψιν τὰς ψυχολογικὰς ἀντιδράσεις καί τοὺς φόβους τῆς δημοσίας γνώμης. Εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς ὑπερεθνικότητος αἱ ὑπερβολαὶ ζήλου καί μία πολὺ αὐστηρὰ λογικὴ δύνανται νά δηγήσουν εἰς ἀποτυχίαν."

Καί ἡ ἰδιότης μας λοιπὸν αὐτάς τις ὡς πρὸς τὴν διαμόρφωσιν τῆς Πολιτικῆς Ἐνώσεως, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἐνστατασθῶμεθα, ἡ σύστα-
σίς μας δεόν νά συνοφιοθῇ εἰς τὰς δύο λέξεις : "Σπεῦδε βραδέως". Ἄλλωστε ἔχομεν κάθε λόγον νά πιστεύωμεν ὅτι πρὸς ἀνάλογον ρυθμὸν ἐξελιζέσθαι σκέψεων καί ἀποφάσεων τείνουν ἀκόμη σήμερον καί αὐτοὶ οὗτοι οἱ Δυτικοὶ Εὐρωπαῖοι. Ἄν μὴ δέ δι' ἄλλον λόγον, πάντως διὰ νά ὑπαρῇ ἡ ἄλλως ἀνέφικτος εὐχέρεια εἰσόδου καί τῆς Μ. Βρεττα-
νίας εἰς τὴν Πολιτικὴν Ἐνωσιν τῆς Εὐρώπης.

Δὲν γνωρίζομεν φυσικὰ ἀκόμη εἰς μία τοιαύτη ⁴Πολιτικὴ Ἐνω-
σις τῶν Κρατῶν τῆς Εὐρώπης θὰ ἀποτελέσῃ τέρμα ἢ μόνον σταθμὸν. Διαισθανόμεθα ὅτι μᾶλλον πρὸς ἓνα σταθμὸν προχωροῦμεν. Ἀλλὰ καί πιστεύομεν ἐπίσης, ὅτι ὁ σταθμὸς οὗτος θὰ εἶναι σπουδαῖος καί χρη-
σιμώτατος, καί γενικῶς καί συγκεκριμένως διὰ τὴν Ἑλλάδα.

Καί ἐξηγούμεθα : Ὁ δυτικοευρωπαϊκὸς πολιτικισμὸς εἶναι ἀσφαλῶς ἐκεῖνος ποὺ συγγενεῖται στενότερον οὐδὲ ποτε ἄλλου, πρὸς τὰ μεγάλα ἐκπολιτιστικὰ ρεύματα τῶν ὁποίων, ἀνὰ τὴν ἱστορίαν, ἡ πηγὴ δεόν νά ἀναζητηθῇ εἰς τὴν ἀρχαίαν καί τὴν χριστιανικὴν Ἑλ-

λάδα. Ήπομένως εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ διάφοροι λαοὶ αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην νὰ συνασπίζωνται εἰς μεγάλας μονάδας διὰ τὴν πρόσπεισιν τῶν κοινῶν των ἰδανικῶν, καὶ διὰ τὴν προώθησιν τούτων, μέσω τῆς προσαρμογῆς των εἰς τὸ νέον κλίμα τῆς ἀνθρωπότητος, ὃ προσανατολισμὸς τῆς Ἑλλάδος εἶναι φυσικὸν ἐξ ἱστορικῶν καὶ ψυχολογικῶν λόγων νὰ στρέφεται πρὸς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην. Καὶ πλέον συγκεκριμένως, ἀφοῦ οἱ προπατόρες μας ὑπῆρξαν οἱ μεγάλοι διδάσκαλοι τῶν Δυτικῶν Εὐρωπαίων, εἶναι λογικόν, τώρα ποὺ εἴμεθα ἡμεῖς οἱ μαθηταί, ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴν αὐτὴν Σχολὴν νὰ ἀναζητήσωμεν τὴν ἀντιπαροχὴν τῆς παιδείας ἐκείνης δωρεὰς τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ εἴμεθα ἀκόμη σαφέστεροι· εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ νέου πολιτισμοῦ, ὃ τεχνικὸς ὅργανος ἐκλήθη ὑπὸ τῆς γενικῆς ἀνθρωπίνης ἐξελεύσεως νὰ διαδραματίσῃ σπουδαιότατον ρόλον, ἴσως καὶ ἀποφασιστικόν, μέ βάζειν τὰς θετικὰς ἐπιστήμας. Ἀπὸ τῆς τεχνικῆς δὲ αὐτῆς ἀπόψεως ἡ Ἑλλάς, ἐξ ἀντικειμενικῶν λόγων, ἀσφαλῶς ὑστερεῖ. Ἀπὸ ποῖαν λοιπὸν ἄλλην μεγάλην μονάδα ἡμποροῦμεν νὰ ἀναζητήσωμεν τὴν καθοδήγησιν μας μέσα εἰς τὴν νέαν αὐτὴν κοσμογονίαν, ἂν ὅχι μεταξὺ τῶν Δυτικῶν Εὐρωπαίων, οἱ ὅποιοι ἐπιδιώκουν νὰ φυγῶνεν ἀπὸ τὴν τεχνοκρατίαν μὲ ἓνα νέο-οὐμανισμόν, πάντοτε πιστὸν εἰς τὰ πατροπαράδοτα καὶ αἰῶνια ἰδεώδη;

Μεταξὺ αὐτῶν τῶν ἰδεωδῶν συγκαταλέγονται καὶ αἱ βασικαὶ ἰδέαι τῆς Ἐλευθερίας καὶ τῆς Ἰσοσύτητος ἐν τῇ συνεργασίᾳ. Ἐν λοιπὸν αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην τῆς τοιαύτης ἐξελεύσεώς μας ἐν Ἐλευθερίᾳ καὶ ἐν ἰσοσύντητι, ἀφ' ἑνὸς μὲν θὰ ἀποφύγωμεν μὲ κάθε θυσιάν τὸν ἀφ᾽ ἑλληνισμὸν μας ποὺ θὰ ἦτο ἡ μοιραία συνέπεια τῆς ὑποταγῆς μας εἰς τὸν Ἀνατολικὸν Συνασπισμὸν, ἀφ' ἑτέρου δὲ θὰ κατοχυρωθῶμεν καὶ ἐθνικῶς καὶ πολιτικῶς μέσα εἰς τὴν ἑνωσιν τῶν Ἑλευθέρων Εὐρωπαίων, οἱ ὅποιοι καὶ θὰ σεβασθῶν τὴν ἐθνικὴν μας αὐτοτέλειαν καὶ τὴν πολιτικὴν μας ἀνεξαρτησίαν. Οἱ ὅποιοι μάλιστα καὶ

θα μᾶς ἐνισχύσουν ἠθικῶς καί κοινωνικῶς ἐναντίον κάθε πιέσεως πού εἶναι πιθανόν νά ὑποστώμεν καί εἰς τό μέλλον, ἀπό Βορρᾶ.

Πάντως τήν τοιαύτην ἐγγύησιν, τήν τοιαύτην ἐνίσχυσιν καί τήν τοιαύτην συνεργασίαν ἀναμένομεν ἀπό τήν ἔνταξίν μας εἰς τήν Πολιτικήν Ἑνωσιν τῆς Βυρῶπης, κοντά εἰς τήν οἰκονομικήν μας ἔνταξιν ἐν τῇ Κοινῇ Βυρῶπατικῇ Ἀγορᾷ. Καί θά πυχόμεθα μόνον, τερματίζοντες αὐτήν τήν εἰσήγησίν μας, ὅπως ἡ μεγάλη αὐτή πολιτική πρῶξις συντελεσθῇ μέ τήν ἐνεργόν παρ' ἡμῶν σύμπραξιν καί παρὰστασιν ὅλων τῶν πολιτικῶν παρατάξεων ὅσαι συμμερίζονται τήν ἰδεολογίαν καί τούς προσανατολισμούς πού ἐπονίσσαμεν. Διότι μία τόσο ἱστορική πρῶξις πρέπει νά εἶναι ἔργον τῆς παμμεγίστης κλειοψηφίας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, τόν ὁποῖον οἱ γὰ οἱ γὰ, ἄλλοι χθές ὡς πρωτοπόροι, καί ἄλλοι σήμερον ὡς πρωταγωνισταί, ὡδήγησαν καί ὡδηγοῦν πρὸς τήν νέαν του Βυρῶπατικὴν Κοίτην.

12 Αυγίου 1962

Μανώλης

ΕΔΗΚ